

Sygn. akt II Ca 759/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSR del. Aleksandra Szymorek - Wąsek
Protokolant	st. sekr. sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa M. G. (1)

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego oraz zażalenia pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 9 listopada 2011 roku, sygn. akt I C 255/10

1. z apelacji pozwanego zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że powództwo w całości oddala, w punkcie trzecim sentencji w ten sposób, że nie obciąża pozwanego brakującymi opłatami sądowymi oraz w punkcie czwartym sentencji w ten sposób, że zasądza od powódki M. G. (1) na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w K. kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. odrzuca apelację powódki w całości oraz umarza postępowanie wywołane zażaleniem pozwanego;
3. zasądza od powódki M. G. (1) na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w K. kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSO Dariusz Mizera

SSR Aleksandra Szymorek-Wąsek

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt: II Ca 759/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2011 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb., w sprawie I C 255/10, po rozpoznaniu sprawy z powództwa M. G. (1) przeciwko (...) S.A. z siedzibą w K. o zapłatę

1. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 16.03.2010 roku do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. kwotę 112,00 zł tytułem nie uiszczonych wpisów sądowego od uwzględnionej części powództwa;
4. nie obciążył powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego od oddalonych części powództwa.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

Powódka M. G. (1) jest wraz z mężem M. G. (2) właścicielką niezabudowanej nieruchomości gruntowej (rolnej) położonej w K. gmina T., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) o powierzchni 1,00 ha.

Własność przedmiotowej nieruchomości powódka nabyła w 1/6 części w drodze dziedziczenia z dniem 16.11.1980r., a następnie pozostałe udziały wraz z mężem, przekazując mu także swój dotychczasowy udział - do wspólności ustawowej- w dniu 10 maja 2006 roku w drodze umowy darowizny. Wcześniej właścicielami byli rodzice powódki D. i K. małż. W. na podstawie aktu własności ziemi z dnia 30.08.1974r. nr aktu (...).

Na przedmiotowej nieruchomości od 1987r. znajduje się linia elektroenergetyczna 400 kV R.-M., R.-P. wraz ze słupem typu Z52 ON 120+10 stalowym, czworonożnym, podtrzymującym dwutorową linię wysokiego napięcia. Rozstaw przewodów skrajnych linii wynosi 22 m, wysokość zawieszenia dolnego przewodu 30 m. Linia przebiega nad działką w kierunku północ-południe na głębokości około 35 m, a następnie skręca ukosem w kierunku północno-wschodnim. Nieruchomość położona jest na terenach upraw rolnych.

Linia elektroenergetyczna została zrealizowana przez pozwanego zgodnie z projektem technicznym na podstawie decyzji z 1985r. w postaci pozwoleń na budowę, zatwierdzenia planu realizacyjnego ustalenia lokalizacji, itd. Odbiór techniczny zrealizowanej inwestycji został dokonany w 1998 roku i linia została przekazana do eksploatacji. W żadnym z dokumentów, w szczególności w decyzji (...) (k. 121-129) zezwalającej na przeprowadzenie na nieruchomościach wymienionych w decyzji osób, brak jest nazwiska poprzedników prawnych powódki małż. W. czy samej powódki.

Powódka ani jej poprzednicy nie zawierali ze stroną pozwaną żadnych umów dotyczących korzystania z części wyżej opisanej nieruchomości, nie otrzymali z tego tytułu żadnego odszkodowania.

Strefa zajmowana przez linię 400 kV i niezbędna do eksploatacji linii przez pozwanego wynosi 1305 m². Plan zagospodarowania przestrzennego dopuszcza realizację nowych siedlisk zagrodowych na najsłabszych glebach w rejonie zainteresowania inwestora, z dojazdem do drogi publicznej. Jest to zatem nieruchomość rolna z możliwością zabudowy siedliskowej.

Wynagrodzenie z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powódki przez pozwanego przez okres od 12.05.2000r. do 10.05.2010r. , tj. za 10 lat wynosi 2.000,00 złotych, a obniżenie wartości rynkowej nieruchomości z tytułu przebiegu linii energetycznej wynosi 53.880,00 zł .

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo jest częściowo zasadne.

W przedmiotowej sprawie bezspornym było, iż na nieruchomości należącej do powódki jest posadowiony słup czynnej linii energetycznej 400 kV wraz z linią energetyczną.

Kwestią sporną natomiast było uprawnienie pozwanego do władania przedmiotową nieruchomością oraz przy negatywnym ustaleniu powyższej kwestii, wysokość wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntu oraz wysokość odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości na skutek posadowienia przez pozwanego słupa i linii energetycznej 400 kV.

W przedmiotowej sprawie pozwany wybudował na nieruchomości powódki słup i linię energetyczną na podstawie pozwolenia na budowę, ale w decyzji zezwalającej na zajęcie szeregu nieruchomości nie została wymieniona działka powódki, wobec czego nie można mówić o legalności posadowienia urządzeń przesyłowych na tejże działce. Ponadto zarówno powódka, jak i jej poprzednicy prawni nie zawarli z pozwanym żadnej umowy, która regulowałaby tą kwestię.

Umieszczenie więc przez pozwanego słupa i linii energetycznej 400 kV na nieruchomości powódki, stanowi naruszenie sfery uprawnień powódki - właściciela, nic prowadzące jednak do pozbawienia jej władztwa nad nieruchomością. Tym samym powódka mogła skorzystać z roszczeń przewidzianych w art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c.

Mając na uwadze zgromadzony w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy. Sąd uznał, iż pozwany jest posiadaczem służebności przesyłu w złej wierze. Zgodnie bowiem z treścią art. 352 § 1 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. W myśl zaś § 2 w/w przepisu, do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy w tym art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. (post. SN z dnia 22.10.2002 r., III CZP 64/02).

W niniejszej sprawie powódka wystąpiła z roszczeniami uzupełniającymi - roszczeniem o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres 10 lat wstecz od wytoczenia powództwa oraz z roszczeniem o zasądzenie odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości na skutek wybudowania na niej słupa i linii 400 kV.

Ustalając wysokość odszkodowania należnego stronie powodowej (mając na uwadze treść rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd Najwyższy w dniu 23 maja 1975 r. w sprawie sygn. akt II CR 208/75, opubl. LEX nr 7707), Sąd uznał, iż właściwym punktem odniesienia dla tego rodzaju ustaleń winna być kwota, jaka posiadacz w normalnym toku rzeczy musiałby zapłacić właścicielowi, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Zasadnym i najbardziej miarodajnym byłoby zatem przyjęcie przy ustalaniu stosownego odszkodowania stawek przeciętnego w danej okolicy czynszu dzierżawnego, należnego za cały okres dochodzony pozwem. Zgodnie z art. 224 § 2 w zw. z art. 230 i 352 § 2 k.c. właściciel rzeczy może żądać wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy także względem posiadacza służebności w złej wierze, niezależnie od zgłoszenia roszczenia określonego w art. 222 § 2 k.c. Ograniczony zakres korzystania z nieruchomości nie może pozostać bez wpływu na wysokość wynagrodzenia (wyr. SN z dnia 8.06.2005 r., V CK 679/4, lex nr 311353). Wynagrodzenie to nie dzieli się na świadczenia okresowe, lecz jest należnością jednorazową za cały okres korzystania z rzeczy przez posiadacza bez tytułu prawnego (wyr. SN z dnia 15.04.2004 r., IV CK 273/03, lex 183707).

Ustalając wysokość należnego powódce wynagrodzenia Sąd miał na uwadze opinię biegłej sądowej, której wnioski w pełni podzielił. Opinię biegłej po uzupełnieniu jej pod kątem zarzutów ze strony pozwanej Sąd ocenia jako jasną, pełną i wyczerpująco uzasadnioną. Stanowiła ona podstawy do ustaleń w zakresie wysokości należnego powódce wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanego z nieruchomości.

Wysokość ustalonego przez biegłego sądowego wynagrodzenia za okres objęty pozwem, tj. za 10 lat od 12.05.2000r. do 10.05.2010r. wynosi 2.000,00 złotych i taką też kwotę Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki. Ponieważ pełnomocnik powódki nie cofnął żądania zasądzenia odszkodowania ponad kwotę 2.000,00 zł, Sąd w tej części oddalił powództwo jako bezpodstawne.

Odnośnie zaś roszczenia powódki o zasądzenie odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości na skutek wybudowania na niej słupa i linii 400 kV powództwo nie jest uzasadnione. Przede wszystkim powódka nie udowodniła, aby poniosła jakąkolwiek szkodę z tytułu istnienia w/w urządzeń.

Ponadto wskazać należy, iż powódka nabyła swą nieruchomość w 1/6 części w drodze dziedziczenia w 1980r. zaś w pozostałym zakresie w dniu 10 maja 2006 roku w drodze umowy darowizny. Już w tej dacie na nieruchomości były wybudowane słup oraz linia 400 kV. Powódka nabyła więc udziały w gruncie z istniejącym ograniczeniem własności związanym z istnieniem tej linii pod tytułem darmym, a zatem nie poniosła ona żadnej szkody z tego tytułu.

Wreszcie podkreślić trzeba, że zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 08.09.2011r. III CZP 43/11 właścicielowi nieruchomości nie przysługuje wobec nieuprawnionego posiadacza służebności przesyłu roszczenie o naprawienie szkody z powodu obniżenia jej wartości, związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności. Pogląd ten Sąd w niniejszej sprawie całkowicie podziela.

Z tych wszystkich względów Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego ich rozdzielenia, mając na uwadze, że powódka wygrała proces w zaledwie 4% i w związku z tym to ona winna zwrócić pozwanemu część poniesionych przez niego kosztów procesu. Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd biorąc pod uwagę sytuację materialną powódki nie obciążył jej kosztami procesu od oddalonej części powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Apelacja pozwanej skarży w/w wyrok w części, tj. w zakresie pkt. 1, 3 oraz 4.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuca, iż:

1. zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego tj. art. 225 Kodeksu Cywilnego (dalej zwanego „KC”) w związku z art. 224 § 2 KC oraz z art. 230 KC, polegającym na jego błędnej wykładni poprzez bezpodstawne przyjęcie, że Powódce przysługują roszczenia w oparciu o w/w przepisy, tj. wynagrodzenie z tytułu bezumownego korzystania z gruntu,
2. zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa cywilnego materialnego, tj. art. 7 KC, poprzez jego błędne
2. zastosowanie w stanie faktycznym sprawy, podczas, gdy nie zachodziły przesłanki jego zastosowania, w szczególności w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie sposób uznać, iż Pozwana jest posiadaczem służebności przesyłu w złej wierze,
3. zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 Kodeksu Postępowania Cywilnego (zwanego dalej „KPC”), a mianowicie Sąd I instancji dokonał błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę do wydania orzeczenia oraz przekroczył granice swobodnej oceny dowodów, przyjmując że w dokumentach zezwalających na przeprowadzenie linii energetycznej na nieruchomościach wymienionych w decyzji osób, brak jest nazwiska poprzedników prawnych Powódki - małżeństwa W., jak również samej Powódki, pomijając przy tym fakt, iż decyzje zawierają w swojej treści uprawnienie do wejścia na grunt w celu budowy linii 400 kV relacji R.-M., R.-P. na terenie całej gminy T..
4. zostało-wydane z naruszeniem prawa materialnego tj. art. 352 § 1 KC polegającym na jego błędnej wykładni poprzez uznanie, że do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym art. 224 § 2 KC i art. 225 KC, a także poprzez bezpodstawne przyjęcie, że umieszczenie słupa i linii energetycznej 400kV na nieruchomości Powódki, stanowi naruszenie sfery uprawnień Powódki-właściciela,
2. zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego tj. art. 225 KC w zw. z art. 224 § 1 KC w zw. z art. 230 KC oraz w zw. z art. 352 KC polegającym na niewykazaniu przez Powódkę uprawnienia do roszczenia za cały okres to jest za 10 lat wstecz od wniesienia pozwu- od 12 maja 2000r. do 10 maja 2010r.,
3. zostało wydane z naruszeniem przepisu postępowania zawartego w art. 100 KPC w związku z art. 102, 98 § 1-3 KPC w związku z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz

ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, a także art. 108 § 1 KPC oraz art. 109 § 2 KPC, również art. 233 § 1 KPC oraz art. 328 § 2 KPC poprzez błędne ich zastosowanie i nie obciążanie Powódki kosztami procesu w oddalanej części,

4. zostało wydane z naruszeniem przepisu postępowania zawartego w art. 288 KPC w zw. z art. 90 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167 poz. 1398 ze zm.) poprzez uznanie, że Pozwana jest zobowiązana do poniesienia części kosztów związanych z wynagrodzeniem dla biegłych sądowych za sporządzenie opinii, pomimo iż została ona sporządzona wyłącznie na wniosek strony powodowej i jedynie na okoliczności wskazane przez stronę powodową,

5. zostało wydane z naruszeniem przepisu postępowania zawartego w przepisie § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.) poprzez jego nie zastosowanie przy ustalaniu przez Sąd wysokości kosztów procesu w sprawie, w której wartość przedmiotu sporu wynosi 55.880zł,

6. zostało wydane z naruszeniem przepisu postępowania zawartego w art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego – polegającym na przekroczeniu przez Sąd I instancji zasady swobodnej oceny dowodów, skutkującym pominięciem części przedłożonych przez strony dowodów, w tym w szczególności decyzji pozwolenia na budowę, a następnie dokonaniem sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wybiórczej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego,

7. zostało wydane z naruszeniem przepisu postępowania zawartego w art. 328 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – polegającym na niezachowaniu przez Sąd I instancji należytej staranności oraz wymagań, jakim powinno odpowiadać uzasadnienie zgodnie z treścią przywołanego przepisu, w szczególności na nie wskazaniu przyczyn, dla których Sąd I instancji odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom innym niż wymienione w uzasadnieniu wyroku,

8. nadto z ostrożności procesowej podnosiła zarzut przedawnienia roszczeń będących przedmiotem niniejszego postępowania Zgodnie z dyspozycją art. 118 dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi 3 lata.

Z uwagi na powyższe pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od Powódki na rzecz Pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych w postępowaniu przed Sądem II instancji, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach w postępowaniu w II instancji.

Ponadto na podstawie art. 368 § 1 pkt. 4 KPC oraz 381KPC wobec wykazania przez Pozwaną okoliczności, które uzasadniałyby powołanie nowych istotnych faktów lub dowodów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w niniejszym postępowaniu, wносиła o przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci decyzji dotyczących budowy linii 400 kV relacji R. - M., R. – P. przebiegającej przez gminę T. zezwalającej na wejście na nieruchomość Powódki, którą to Pozwana zobowiązuje się przedłożyć w poczet materiału dowodowego, z chwilą jej odnalezienia w archiwum.

Apelacja powódki skarży go w części w zakresie oddalenia powództwa co do kwoty 53.880 zł wraz z ustawowymi odsetkami,

Zarzuciła:

- naruszenie art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż prawo własności podlega ochronie prawnej, a prawo własności może być ograniczone jedynie w drodze ustawy i w zakresie w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. W niniejszej

sprawie grunt powódki został trwale obciążony bezprawie utrzymywana linią energetyczną i strefa ochroną będącą następstwem utrzymywania linii energetycznej, w sposób uniemożliwiający korzystanie i dysponowanie gruntem z odwołaniem się do art. 140 k.c. Prawo własności powódki ograniczają bezprawie utrzymywane linie energetyczne i związane z liniami energetycznymi strefy ochronne określone w niżej wyszczególnionych rozporządzeniach administracyjnych, bez wypłaty z tego dla powódki tytułu jakiegokolwiek rekompensaty. Naruszenie art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej proklamującego zasadę pełnej ochrony własności, co uzasadnia prawo powódki do żądania odszkodowania za bezprawne ograniczenie powyższego prawa,

- naruszenie Art. 1 (Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175; zm.: z. 1998 r. Nr 147, poz. 962) statuującego zasadę, zgodnie z którą “Każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do niezakłóconego korzystania ze swojego mienia. Nikt nie będzie pozbawiony swojej własności, chyba że wymaga tego interes publiczny i na warunkach przewidzianych przez prawo oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego. Powódka w niniejszej sprawie została trwale ograniczona w możliwości korzystania i dysponowania gruntem w zakresie określonym strefa ochronną, a z tego tytułu nie otrzymała żadnej rekompensaty,
- naruszenie przepisów prawa procesowego art. 386 par. 4 k.p.c. w zw. z art. art. 328 par. 2 k.p.c. w art. 415 k.c. następstwem nie uwzględnienia przez Sąd stref ochronnych powodujących stałe obciążenie gruntu i brak możliwości korzystania i dysponowania gruntem, następstwem bezprawie utrzymywanej linii energetycznej. Sąd naruszył rozporządzenia administracyjne: rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 roku w „sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych” [Dz. U. z dnia 19 marca 2003r. nr 47 poz. 401], rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych poziomów (DZ U. za 2003 Nr 192 poz. 1883 z późn. zm.) Polską Normą PN-E-05100-1 wyłączającą możliwość zabudowy Terenu i korzystania z gruntu w obrębie strefy ochronnej. Powyższe rozporządzenia obowiązują od 1999 roku i od 2003 roku i od tej daty uniemożliwiają korzystanie z gruntu w związku z bezprawnym utrzymywaniem linii energetycznej i stref ochronnych. W powyższym zakresie Sąd naruszył normę 328 par. 2 k.p.c., gdyż nie odniósł się w uzasadnieniu wyroku do stref ochronnych wykluczających korzystanie z grunt, zabudowy gruntu i dysponowanie gruntem, powodujących stałe obciążenia nieruchomości o czym powódka dowiedziała się nie w dacie nabycia gruntu, lecz w dacie podjęcia działań celem sprzedaży gruntu,
- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 415 k.c. przez jego błędne zastosowanie i art. 140 k.c. przez jego niezastosowanie i nie uwzględnienie dochodzonych pozwem roszczeń z tytułu utraty wartości rynkowej nieruchomości, związanej z utrzymywaniem przez pozwanego linii energetycznej wraz ze strefą ochronną uniemożliwiająca korzystanie i dysponowanie gruntem. Nadto pozwany nie ujawnił wobec powódki faktu, iż linia energetyczna wytwarza strefy ochronne i pola elektromagnetyczne powodujące stałe obciążenie gruntu i utratę jego wartości rynkowej. W powyższym zakresie rozstrzygnięcie Sądu narusza również przepis prawa materialnego art 288 k.c. i art. 287 k.c., gdyż korzystanie przez pozwanego z gruntu nie da się pogodzić z obowiązkiem, jak najmniejszego utrudnienia korzystania z nieruchomości obciążonej, które z uwagi na strefy ochronne jest wykluczone,
- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 209 k.c. w zw. z art. 415 k.c. w zw. z art. 361 par. 1 i 2 k.c. przez pominięcie przez Sąd okoliczności, iż współwłaściciel nieruchomości jest uprawniony do dochodzenia roszczeń dotyczących całej nieruchomości, w tym dochodzenia odszkodowania z tytułu utraty wartości rynkowej nieruchomości, a szkoda powódki ujawniła się w dacie uzyskania wiedzy o strefach ochronnych i odstąpieniu kontrahenta od zakupu nieruchomości następstwem braku możliwości zabudowy gruntu w związku z utrzymywaniem stref ochronnych,
- naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego art. 6 k.c. w zw. z art. 361 par. 1 i 2 k.c. w zw. z art. 288 k.c. w zw. z art. 287 k.c., gdyż wysokość poniesionej przez powódkę szkody następstwem bezprawnego utrzymywania linii energetycznej i strefy ochronnej o szerokości 90 m została ustalona przez biegłego sądowego w

wydanej opinii na kwotę 53.880,00 zł. Szkodę powódki stanowi powyższa kwota wyliczona, jako różnica wartości gruntu pomiędzy gruntem bezprawnie obciążonym linią energetyczną i strefą bezpieczeństwa w stosunku do gruntu nieobciążonego, a powyższa strefa bezpieczeństwa uniemożliwia gospodarowanie gruntem, z uwagi na brak możliwości : zabudowy gruntu, utrzymywania na gruncie urządzeń oraz sytuowania stanowisk pracy, które powodują brak możliwości sprzedaży gruntu. Obciążając grunt strefą bezpieczeństwa następstwem bezprawnego utrzymywania linii energetycznej, pozwany pozbawił powódkę możliwości racjonalnego gospodarowania gruntem i dysponowania gruntem, czym naruszył normę art. 288 k.c. w zw. z art. 287 k.c.,

- naruszenie przepisu prawa materialnego art. 1 , art. 2 , art. 3 ust 1 , art 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 19 poz. 147 z późn. zm.) przez ich nie zastosowanie i pominięcie faktu nabycia przez powódkę w 1980 roku 1/6 udziału w nieruchomości, a w dacie 29 sierpnia 2006 roku pozostała część udziałów nieruchomości wolnej od wszelkich obciążeń na rzecz osób trzecich, w związku z faktem nieujawnienia żadnych obciążeń w księdze wieczystej oraz w związku z zasadą jawności praw ujawnionych w księdze wieczystej i domniemania zgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Treść księgi w wieczystej potwierdza brak uprawnień pozwanego do korzystania z gruntu i wyklucza ustalenia Sądu o wiedzy powódki o ograniczeniu gruntu i braku poniesienia przez nią szkody. Nadto pozwany z naruszeniem art. 355 par. 2 k.c. zataił przed powódką istnienie stref ochronnych, gdyż brak na gruncie jest stosowanych oznaczeń zarówno co do istnienia stref ochronnych i ich zakresu , jak i co do właściciela linii energetycznej i napięcia linii energetycznej,
- naruszenie przepisów prawa procesowego art. 233 par. 2 k.p.c. przez błędną ocenę materiału dowodowego, w tym pominięcie dowodu z opinii biegłego w części dotyczącej wyliczenia utraty wartości rynkowej gruntu następstwem utrzymywania stref bezpieczeństwa, zeznań powódki i świadka o braku możliwości sprzedaży gruntu z uwagi na strefy ochronne i rezygnacji przez kontrahenta z zamiaru zakupu gruntu, daty dowiedzenia się o strefach ochronnych obciążających grunt, daty i okoliczności dowiedzenia się o właścicielach linii energetycznej, faktu nabycia przez powódkę nieruchomości bez żadnych obciążeń,

Wskazując na powyższe uchybienia, powódka wносиła o :

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej oddalenie powództwa w zakresie kwoty 53.880 zł wraz z odsetkami ustawowymi i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania,

ewentualnie o:

9. zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia przez uwzględnienie roszczeń objętych pozwem wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu,

10. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych,

11. oraz o zwolnienie powódki od opłaty sądowej od apelacji w oparciu o oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym załączonym przez powódkę do akt sprawy na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku.

W odpowiedzi na apelację pozwana wносиła o:

1. oddalenie apelacji Powódki;

2. zasądzenie od Powódki na rzecz Pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych w postępowaniu przed Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Z apelacji pozwanego:

Apelacja jest uzasadniona i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa.

Charakter zgłoszonego w pozwie roszczenia, które zmierza do przyznania wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z rzeczy nakazuje dokonanie jego oceny w płaszczyźnie art. 224 k.c. Norma ta stanowi źródło roszczeń uzupełniających, jakie przysługują właścicielowi wobec posiadacza. Przepis ten reguluje w szczególności problematykę roszczeń właściciela o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy.

Roszczenie uzupełniające – podobnie jak roszczenia windykacyjne – wynikają w prawa własności.

Z tych zatem powodów czynna legitymacja do ich dochodzenia przysługuje właścicielowi. Legitymowanym biernie jest natomiast podmiot, który nie będąc właścicielem korzysta z rzeczy (por. np. wyrok SN z 17.01.1969r., III CRN360/68, OSPiKA 1970, poz. 96, z glosą aprobowaną Z.K.Nowakowskiego).

Reasumując, roszczenia uzupełniające są ściśle powiązane z samym posiadaniem w tym przede wszystkim znaczeniu, że powstają tylko w stosunku między właścicielem a posiadaczem władającym rzeczą bez tytułu prawnego. Obrona pozwanego może być wieloraka. Z jednej strony może on kwestionować swą legitymację bierną podnosząc, że nie miał i nadal nie posiada przymiotu posiadacza. Z drugiej strony może on zwalczać legitymację czynną powoda, bądź to, że dochodzący roszczeń nie jest już właścicielem, bądź to podnosząc, iż przysługuje mu skuteczne prawo do władania rzeczą. Uprawnienie to może wynikać ze stosunku obligacyjnego, np. z dzierżawy czy użyczenia, względnie z przysługującego mu ograniczonego prawa rzeczowego. W takim ujęciu pozycja obronna pozwanego jest zbliżona do pozycji, jaką posiada pozwany w procesie windykacyjnym opartym na treści art. 222 § 1 k.c. (por. np. kodeks Cywilny, komentarz pod red. Fr. Błachuty; Wyd. Prawnicze, W-wa 1972, uwagi do art. 222 – obrona pozwanego w procesie windykacyjnym – t. 6 str. 593, 594, oraz powołane tamże stanowisko judykatury).

Problematyka dotycząca ograniczonych praw rzeczowych została uregulowana w kodeksie cywilnym w art. 244 k.c. i następnych w tytule - Prawa rzeczowe ograniczone. Nabycie tych praw może nastąpić w różnoraki sposób. W przypadku służebności gruntowych możliwe jest ich nabycie w drodze zasiedzenia. Odrębną kategorią jest służebność przesyłu, której źródłem nabycia przez zasiedzenie jest przepis art. 292 k.c. w związku z art. 305⁴k.c., który stanowi, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych (por. także art. 305¹ k.c. wprowadzony nowelą do k.c., tj. z dnia 30.05.2008 roku, Dz. U. Nr 116, poz. 731, która weszła w życie dnia 03.08.2008r.).

Bogate i jednolite stanowisko judykatury nakazuje zgodzić się z zapatrywaniem, że przed nowelizacją kodeksu cywilnego, a więc zanim wprowadzono do systemu prawnego instytucję służebności przesyłu (por. art. 305¹ k.c. i następne) możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej treści faktycznie wykonywanej służebności przesyłu.

Nabycie tego ograniczonego prawa rzeczowego nie może pozostawać bez wpływu na ocenę zgłoszonego w pozwie roszczenia. Okoliczność ta bowiem rzutuje na legitymację bierną pozwanego.

W judykaturze ugruntowane jest zapatrywanie, że w sytuacji nabycia przez pozwanego w drodze zasiedzenia prawa do korzystania z nieruchomości powoda funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu osobie, której nieruchomość została obciążona służebnością wskutek zasiedzenia, roszczenia o wynagrodzenie za okres poprzedzający zasiedzenie (por. np. wyrok S.A. w Katowicach z dnia 29.X.2015r., I ACa 467/15, opublik. w systemie Legalis, wyrok S.A. w Katowicach z 09.01.2014r., V ACa 840/13, opublik. w systemie Legalis, wyrok SA w Krakowie z 28.12.2012r., I ACa 1248/12, opublik. w systemie informacji Legalis, wyrok SN z dn. 12.01.2012r., II CSK 258/11, opublik. w Biuletynie SN – I C 2013/1).

Ze złożonego do akt sprawy odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 31 marca 2016 roku wydanego w sprawie II Ca 583/15 (por. k. 782) wynika, że wnioskodawca w tej sprawie, tj. (...) Spółka Akcyjna z/s w K. występujący wcześniej pod nazwą (...) Spółka Akcyjna nabył z dniem 1 stycznia 2008 roku przez zasiedzenie

służebność gruntową o cechach służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość położoną w K., Gmina T. składającą się z działki stanowiącej Nr (...) należącej do M. G. (1) i M. G. (2), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymywanie i eksploatację Linii elektrycznych wysokiego napięcia 400 kV oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w tym ciężkim sprzętem w celu wykonywania wszelkich czynności związanych z konserwacją, remontem, naprawą, przebudową, usuwaniem awarii, wymianę słupów lub innych elementów linii oraz usuwania drzew i krzewów zagrażających linii.

Powyższe orzeczenie, które jest prawomocne, musi być wzięte pod uwagę przy końcowym rozstrzygnięciu w niniejszej sprawie. Jest ono bowiem źródłem ograniczonego prawa rzeczowego przyznanego pozwanemu. Rzutuje to w sposób oczywisty na ocenę merytoryczną zgłoszonego w pozwie roszczenia.

Uwzględniając przedstawione powyżej poglądy judykatury należało uznać, że żądanie powódki jest bezzasadne, co musiało skutkować zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, o czym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Z apelacji powódki:

Wniesiony środek odwoławczy podlegał odrzuceniu.

Zgodnie z treścią art. 373 k.p.c. Sąd drugiej instancji odrzuca apelację, jeżeli podlegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji. Sąd pierwszej instancji (por. art. 370 k.p.c.) odrzuca apelację wniesioną po upływie przepisane go terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Nieopłacenie apelacji zachodzi wówczas, gdy opłata od tego środka odwoławczego w ogóle nie została uiszczona, została uiszczona w nieprzepisanej wysokości, względnie po upływie terminu wymaganego do jej uregulowania.

Wyrok Sądu Rejonowego został wydany dnia 9 listopada 2011 roku (por. k. 302). Apelację strona powodowa wniosła dnia 14 grudnia 2011 roku, listem poleconym nadanym dnia 12 grudnia 2011 roku. Zawiera ono wniosek o zwolnienie od opłat od apelacji (por. k.334). Dnia 1 lutego 2012 roku (por. k. 386) wniosek ów został oddalony. Postanowieniem z dnia 16 marca 2012 roku (por. k. 394). Sąd Rejonowy utrzymał w mocy orzeczenie referendarza z dnia 1 lutego 2012 roku.

We wniosku z dnia 3 kwietnia 2012 roku powódka domagała się zwolnienia jej częściowo od opłaty, tj. powyżej kwoty 694 złotych (por. k.397). Wniosek ten został zwrócony (por. zarządzenie k. 404) z dnia 6.IV.2012r. (por. dowód doręczenia zarządzenia dla pełnomocnika powódki k. 407-408).

Dnia 24 kwietnia 2012 roku wniosek o zwolnienie od opłat został ponowiony. Powtórzone zostały te same argumenty, które były zawarte we wniosku pierwszym (por. k. 411-412). Dnia 25 kwietnia 2012 roku (por. k. 419) ponownie złożony wniosek został odrzucony. Dnia 15 maja 2012 roku (por. k. 424) powódka ponownie żądała zwolnienia od opłat od apelacji. Wniosek ten został odrzucony (por. postanowienie SR k. 452), a orzeczenie referendarza utrzymane w mocy (por. k. 468). Uiszczenie opłaty dokonane zostało dopiero dnia 15 października 2012 roku (por. potwierdzenie przelewu k. 472).

Należy stwierdzić, że uiszczenie opłaty w realiach niniejszej sprawy nastąpiło ze znacznym przekroczeniem terminu wymaganego do ich wniesienia.

Zgodnie z treścią art. 112 § 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (por. Dz.U. Nr 90, poz. 594 – t.j. z późn. zmianami), pełnomocnik strony – profesjonalista winien uiścić opłatę od apelacji bez wzywania między innymi wówczas, gdy ma ona postać stosunkowej (por. też art. 112 ust. 2 powołanej ustawy). W realiach niniejszej sprawy pełnomocnik powódki nie uczynił tego w ustawowym terminie, który zakończył bieg po upływie 7 dni po pierwszym rozstrzygnięciu wniosku o zwolnienie od opłat. Usunięcie tego braku nastąpiło ze znacznym przekroczeniem tego terminu. Zrodziło to konieczność odrzucenia apelacji na podstawie w/w przepisu.

Z zażalenia pozwanego:

Postępowanie zażaleniowe wniesione przez pozwanego podlegało umorzeniu. Zarzuty zawarte w zażaleniu pokrywają się bowiem zarzutami we wniesionej przez niego apelacji. Dlatego też należało orzec jak punkcie 2 sentencji (art. 386 § 3 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.).

O kosztach procesu za obie instancje orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. stosując zasadę w nim wyrażoną – odpowiedzialności za wynik sprawy.

SOJG/AOw

SSO Jarosław Gołębiowski

SSO Dariusz MizeraSSR Aleksandra Szymorek-Wąsek

Na oryginale właściwe podpisy